

TATİL VE BOŞ ZAMANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Mahmut Tezcan

Tatil döneminde bulunuyoruz. Bu nedenle, öğrencilerin boş zamanlarını nasıl değerlendirecekleri konusu önem kazanmaktadır. Burada, tatil kavramı ve niçin gerekli olduğu, öğrencinin tatilde ne yapması gerektiği ve bu konuda ana babalara birkaç söz edilecektir.

I — Tatil Kavramı ve Gerekliliği

Öğrenciler yönünden tatil dendiğinde, onların örgün öğrenimlerine belirli bir süre ara vermek anlaşılmaktadır. En uzun süreli tatil de öğrencilerin yaz aylarındaki dönemdir. Öğrenime ara verilmesi, onların zamanlarını bomboş geçirmeleri demek değildir. Ara verme gereklidir. Çünkü birey bu dönemde harcadığı enerjisini yeniden kazanmak zorundadır. Böylece o yeniden yaratılmış olacaktır. Yâni, sağlam, sağlıklı, neşeli, dengeli bir kişiliğe kavuşacaktır. Tatil, öğrencinin başarısını da olumlu olarak etkilemektedir. Çeşitli araştırmaların bulgularından öğrendiğimize göre, öğrencinin başarısı, sadece zihinsel faktörlere bağlı değildir. Aynı zamanda ders dışı, okul dışı faaliyetlere katılması da onun başarısını olumlu yönde etkileyen faktörler arasındadır.

II — Öğrenci Tatilde Ne Yapmalıdır?

Kuşkusuz bu sorunun cevabı, öğrencilerin buldukları coğrafi bölgelere, kırsal veya kentsel çevrelere göre değişiklik göstermektedir. Fakat bütün farklılıklara rağmen, öğrencilerin boş zamanlarını yararlı olarak değerlendirebilecek faaliyetleri beş kategoride toplayabiliriz.

A) Bilgi - Görgüsünü Arttıracak Öğrenim Faaliyetlerini Sürdürmek

Öğrenme, hiç bir zaman sona ermeyen, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Kişinin tam anlamıyla bilgili oluşuna sadece ör-

gün eğitim yeterli değildir. Öğrenci, kendi kendine bilgisini arttırma yollarına gitmek zorundadır. Bunun için kitap okuma (özellikle okul döneminde okunmaya fırsat bulunamayan edebî yapıtların okunması), yabancı dil öğrenme, radyo ve TV deki eğitim programlarını dinleme, seyretme ve onlara katılma gibi öğrenimi tamamlayıcı faaliyetleri sürdürmek, bilgi arttırmaya yönelik çabalardır.

B) Dinlenme ve Eğlenme

Zihinsel yorgunluğun giderilmesi yönünden dinlenme ve eğlenme, öğrenci için bir gereksinimdir. Spor, müzik, resim, halk oyunları, seyahat, koleksiyon, radyo, TV, sinema, tiyatro, dinlenme ve eğlenme olanağı sağlayan araçlardan birkaç örnektir.

C) Bireyi Yaşama Hazırlayıcı, Ekonomik Özelliği Olan İş Niteliğindeki Uğraşlar

Öğrencinin tatil döneminde olanaklar elverdiği ölçüde ailesine veya kendisine gelir sağlayıcı herhangi bir işle uğraşması da gereklidir. Örneğin kırsal kesimde tarla, bahçe, çiftlikte çalışma gibi tarımsal uğraşlar ve kentsel kesimde ise bir iş yerinde çalışma gibi. Kuşkusuz, bu çevrenin ekonomik olanaklarına bağlıdır. Ayrıca turistik bir bölgede el sanatları ile ilgili el işleri, turistik eşyalar yapım ve satımı, kamplarda görev alma, ekonomik nitelikteki diğer uğraşlar arasında belirtilebilir.

D) Çevredeki Kültürel ve Toplumsal Faaliyetlere Katılma

Derneklerde görev alma ve gönüllü çalışmalara katılma, çevre kalkınması, turistik hizmetler ve yardımlaşma gibi.

Tatilde baş zaman faaliyetleriyle çocuk, kendi yeteneklerini keşfetmek olanağını bulur ve kişiliğini daha iyi tanıma fırsatı elde eder. İşte, yeteneklerini bu gibi faaliyetlerle tanıyan ve geliştiren öğrenci, ilerde meslek seçiminde de başarılı olabilir.

E) Çeşitli Beceriler Kazanma

Öğrencinin ufak tefek basit beceriler elde etmesi de gereklidir. Bunların ona ekonomik yönden bir katkısı olmasa bile, ilerde yetişkin yaşamında kolaylık sağlar. Örneğin erkek öğrencilerin basit onarım işleri, saat, kilit, elektrik, radyo, araba gibi şeylerle uğraşarak, parçaları söküp takarak beceri kazanması, Kız öğrencilerin ise biçki, dikiş gibi kendi giysilerini dikmek ve çeşitli el işleri yapmaları gibi.

Yukarıda belirttiğimiz kategorilerden hepsine, belirli ölçülerde öğrencilerin katılımı gerekir. Tüm tatil boyunca öğrencinin bunlar-

dan sadece bir tanesine katılımı sakıncalıdır. Sağlıklı bir kişiliğin yaratılması, ancak bu çeşitli faaliyetlere yer verildiği ölçüde gerçekleşir.

Öğrencinin boş zamanını yararlı, aktif faaliyetlerle değerlendirmesi kuşkusuz onun **boş zaman eğitimi** görmüş olmasına bağlıdır. Bu eğitimi sağlayan en iyi kurum da okuldur. Fakat ülkemizde okulların bu işlevlerini gerektiği ölçüde yerine getiremediklerini görmekteyiz.

III — Ana-Babalara Birkaç Tavsiye

A) Çocuğu sadece bir değil, çok çeşitli faaliyetlere yönelterek onu kendi kendisini tanımaya fırsat vermelidirler. Onu bomboş bırakmamak, fakat tamamen de çalıştırmamak gerekir. Kimi ana-babalar, tatilde çocuğu gelecek ders yılına hazırlık için kurslara gönderir veya kendi başına çalıştırır ki çok hatalı bir tutumdur. Çeşitli faaliyetlere katılımı teşvik edilirken onunla ilgilenmek gerekir. Aksi durumda öğrenci, kötü alışkanlıklara kayabilir.

B) Öğrenciyi, boş zaman faaliyetlerinde ilgisine, gereksinimlerine, yaşına, cinsiyetine ve yeteneklerine göre yöneltmelidirler. Çünkü onu bu faktörleri gözönünde bulundurarak herhangi bir faaliyete yöneltmek onun başarı kazanmasına ve ruhsal yönden doyum sağlamasına yol açar.

C) Çocuğu kendi başına uğraşacağı boş zaman faaliyetlerine yönetmek de ailenin görevi olmalıdır. Örneğin çocukta hobi denilen alışkanlıklar geliştirilebilir. Hobiler, boş zaman içinde çocuğun benimseyebileceği, sürekli olarak yaşam boyunca zevkle yapacağı bir uğraş ve faaliyettir. Örneğin bulmaca çözümü, çeşitli koleksiyonlar, el işleri, bir müzik aleti çalma, resim yapma, çiçek bakımı gibi.

D) Seçilen boş zaman faaliyeti, öğrencinin bedensel yapısına uygun, bedensel, ruhsal, toplumsal gelişim ve gereksinimlerine cevap vermelidir. Aksi durumda öğrenci, seçilen faaliyete ilgi duymayacaktır.

E) Aile, bireyi herhangi bir faaliyete zorunlu olarak değil, gönüllü olarak yönetmelidir. Çünkü boş zamanların değerlendirilmesi ile ilgili faaliyetlerde gönüllülük esastır. Onu örgün eğitimden ayıran da bu özelliğidir.

Öğrencilerimizin boş zamanlarında yukarıda belirttiğimiz hususları yerine getirebilmeleri, ancak kamu ve özel kuruluşların bu konuda daha fazla yatırım ve hizmet sağlamalarıyla gerçekleşebilir.